

Результати XX з'їзду Комуністичної партії Китаю

Аліна Гриценко, центр зовнішньополітичних досліджень, НІСД

Розглянуто основні результати XX з'їзду Комуністичної партії Китаю, проаналізовано доповіді генерального секретаря ЦК КПК та Голови Китайської Народної Республіки Сі Цзіньпіна, нового складу Політбюро та Постійного комітету Політбюро (ПКПБ).

Висновки

Новий склад Політбюро КПК та ПКПБ, як і в цілому підсумки XX з'їзду партії, свідчать про глибокі зміни у конструкції китайської влади. Для цієї системи характерна жорстка консолідація влади та гіперцентралізація. Таким чином, відбувся злам усталених неформальних практик, які дозволяли Китаю бути успішною авторитарною системою, що поєднувала єдність стратегічного курсу та ритмічну змінність влади з елементами меритократії.

XX з'їзд Комуністичної партії Китаю відбувався 16–22 жовтня 2022 р. у Пекіні, КНР.

Промова Сі Цзіньпіна

У перший день з'їзду генеральний секретар ЦК КПК та Голова Китайської Народної Республіки Сі Цзіньпін виступив із доповіддю «Високо несучи великий прапор соціалізму з китайською специфікою, згуртовано боротися за всебічне будівництво модернізованої соціалістичної держави» (高举中国特色社会主义伟大旗帜为全面建设社会主义现代化国家而团结奋斗)¹.

Основні тези

1. ЦК КПК є координатором загальної стратегії великого відродження китайської нації під час небачених за століття великих змін у світі, складає стратегічні плани розвитку партії та країни, об'єднує та веде партію, армію та

¹ Див.: URL: <http://dangjian.people.com.cn/n1/2022/1017/c117092-32546758.html>

людей усіх етнічних груп у державі, ефективно реагує на складну міжнародну ситуацію. Сі Цзіньпін закликав інтенсивно просувати партійне будівництво.

2. Китай і надалі впроваджуватиме ідеї Сі Цзіньпіна про «соціалізм з китайською специфікою нової епохи», продовжуючи китаїзацію марксизму та реалізуючи «китайську мрію про відродження нації» – саме у цьому полягає місія КПК.

3. Розвиток держави відбуватиметься відповідно до схеми «п'ять в одному»

(五位一体, що за збереження концентрації уваги на економічному будівництві, передбачає стимулювання політичного, науково-технічного, освітньо-культурного, соціального й екоцивілізаційного будівництва) та «чотирьох всебічних аспектів» (四个全面 – ідеологічна формула та програма соціального розвитку Китаю, висунута Сі Цзіньпінем у грудні 2014 р., яка складається з чотирьох напрямів: всебічної побудови середньозаможного суспільства (сяокан), всебічного поглиблення реформ, всебічного верховенства закону в країні та всебічного дотримання суворої партійної дисципліни).

4. Розвиток народної демократії, забезпечення статусу народу як справжнього господаря країни, поліпшення добробуту населення, підвищення якості життя народу, будівництво справжнього комуністичного суспільства.

5. До 100-річного ювілею (2027 р.) Народно-визвольної армії Китаю (НВАК) передбачено досягти модернізації національної оборони та збройних сил. Мета партії – зміцнення армії, реалізація військово-стратегічної політики для нової епохи, дотримання абсолютного лідерства партії над НВАК, реконструкція системи керівництва й командування, модернізація системи збройних сил.

6. Відстоювання та вдосконалення курсу «Одна країна – дві системи», а також прагнення до «возз'єднання батьківщини». На додаток до традиційного заклику до «мирного возз'єднання» з Тайванем, Сі Цзіньпін наголосив, що не відкидає застосування сили як крайнього заходу.

7. Сприяння миру та розвитку на планеті, стимулювання побудови «спільноти єдиної долі людства» (人类命运共同体). Наголосивши, що світ стикається з безпрецедентними викликами, Сі Цзіньпін зазначив, що КПК завжди прагнула, щоб майбутнє та доля людства вирішувалися та визначалися народами всіх країн світу, а не одноосібно світовим гегемоном.

Сі Цзіньпін наголосив на внутрішніх проблемах, які є не прорахунками керівництва, а побічними ефектами зовнішніх криз. Він заявив, що необхідно терміново вирішити низку системних проблем і помітних протиріч. Вирішувати проблеми передбачено за рахунок «китайської модернізації» – цей ключовий термін, який є визначальним напрямом Китаю у відродженні китайської нації, вперше було використано в доповіді на з'їзді КПК. «Всебічна китайська модернізація» – девіз наступної п'ятирічки.

Лідер КНР наголосив: китайська економіка має залишатися орієнтованою на виробництво з якісним зростанням. Це означає, що Китай готовий змиритися з повільнішим зростанням економіки у процесі вирішення основної внутрішньої проблеми держави під час побудови соціалізму – зменшення розриву в доходах між багатими та бідними.

Головний висновок із промови Сі – зростання залишається основним економічним пріоритетом, а модернізація Китаю є «центральною завданням» партії.

У промові зроблено помітний акцент на *дисципліні та ідеології*. Намір посилити партійну дисципліну – це спроба впоратися з існуючими викликами, такими, як уповільнення зростання економіки та суперництво зі США. Згуртування народу з партією під керівництвом останньої, партійна ідеологія, боротьба з корупцією – завдання, покликані мобілізувати як партію під керівництвом Сі Цзіньпіна, так і суспільство під керівництвом партії.

У *зовнішній політиці* риторика Китаю однозначно стане жорсткішою на тлі посиленої конфронтації зі США. Однак Сі Цзіньпін і КПК, як і раніше, зосереджуватимуться на вирішенні внутрішніх проблем, намагаючись і надалі розвивати економіку, яка є фундаментом для політичного капіталу та авторитету на міжнародній арені.

Китай у зовнішній політиці розвиватиме відносини з Глобальним Півднем. Ймовірно, більше уваги у зовнішньополітичній стратегії приділятиметься Азії, особливо Центральній. Той факт, що про масштабний проект «Один пояс – один шлях» згадано не в розділі про міжнародні відносини, а в частині, присвяченій регіональному розвитку Китаю, свідчить про те, що КНР використовуватиме його як інструмент просування торговельних, інвестиційних та логістичних зв'язків у найближчому оточенні та з меншою ймовірністю залучатиме до нього більш далекі регіони.

Фінальна резолюція з'їзду

З'їзд підкреслив, що за десятиліття нової епохи (тобто головування Сі Цзіньпіна) досягнуто великих перетворень завдяки партії та багатонаціональному народу країни, які «згуртовано боролися під твердим керівництвом ЦК КПК, ядром якого є товариш Сі Цзіньпін та його ідеї про соціалізм з китайською специфікою нової епохи». КПК затвердила статус Сі Цзіньпіна як керівного ядра ЦК КПК і партії в цілому, керівне становище ідей Сі Цзіньпіна про соціалізм з китайською специфікою нової епохи, що «відтворює загальні сподівання партії, армії та багатонаціонального народу країни, має вирішальне значення для розвитку справи партії та держави у нову епоху, для просування історичного процесу великого відродження китайської нації».

З'їзд зазначив, що загальний стратегічний *план щодо побудови модернізованої*

соціалістичної держави складається з двох етапів, а саме: з 2020 р. по 2035 р. – здійснити соціалістичну модернізацію; з 2035 р. по 2050 р. – перетворити Китай на багату та могутню, демократичну та цивілізовану, гармонійну та модернізовану соціалістичну державу. Майбутнє п'ятиріччя визначається ключовим періодом, який започаткує всебічне будівництво модернізованої соціалістичної держави. Таким чином, на підтвердження тез доповіді Сі Цзіньпіна, **економічний розвиток залишається пріоритетним завданням.**

У резолюції наголошується, що **перетворення Народно-визвольної армії Китаю на збройні сили передового світового рівня – це стратегічна вимога всебічного будівництва модернізованої соціалістичної держави.**

Новий склад Політбюро та Постійного комітету Політбюро

З'їзд закрився 22 жовтня після обрання ЦК КПК нового скликання, до якого увійшло 205 осіб, і Центральної комісії КПК з перевірки дисципліни (ЦККП) нового скликання. Також було ухвалено резолюцію щодо доповіді ЦК КПК 19-го скликання, резолюцію щодо доповіді про роботу ЦККП 19-го скликання та резолюцію щодо проєкту переглянутого Статуту КПК. У резолюції щодо доповіді ЦК КПК наголошується, що ухвалена з'їздом доповідь Центрального Комітету 19-го скликання є політичною декларацією і програмою дій КПК, «згуртовує і веде багатонаціональний народ країни у завоюванні нових перемог у справі соціалізму з китайською специфікою».

Нове, 20-е скликання ЦК КПК, на першому пленумі обрало новий склад Політбюро, з якого сформовано його Постійний комітет (ПКПБ)².

Члени Політбюро ЦК КПК: Дін Сюесян, Сі Цзіньпін, Ма Сінжуй, Ван І, Ван Хунін, Інь Лі, Ші Тайфен, Лю Гочжун, Лі Сі, Лі Цян, Лі Ганьцзе, Лі Шулей, Лі Хунчжун, Хе Вейдун, Хе Ліфен, Чжан Юся, Чжан Гоцін, Чень Веньцин, Чень Цзінін, Чень Міньєр, Чжао Лецзі, Юань Цзяцзюнь, Хуан Куньмін, Цай Ці.

Члени Постійного комітету Політбюро

1. **Сі Цзіньпін** – генеральний секретар ЦК КПК, голова Центральної військової ради, голова КНР.

2. **Лі Цян** – голова міськкому Шанхаю, майбутній голова Державної ради КНР.

3. **Чжао Лецзі** – голова ЦККП, майбутній голова Всекитайських зборів народних представників.

4. **Ван Хунін** – перший у секретаріаті ЦК, майбутній голова Народної політичної консультативної ради Китаю.

5. **Цай Ці** – голова парткому Пекіна, став першим у секретаріаті ЦК.

6. **Дін Сюесян** – голова канцелярії ЦК, може стати або першим віцепрем'єром

² Див.: URL: <https://russian.news.cn/20221023/50598a630cd245068acc42c744c2e767/c.html>

Держради, або, можливо, головою політико-правової комісії ЦК, що відповідає за правоохоронну діяльність.

7. Лі Сі – голова парткому провінції Гуандун, обраний головою ЦККП головною внутрішньопартійною спецслужбою.

Голова, заступники голови та члени Центральної військової ради

Голова: Сі Цзіньпін.

Заступники голови: Чжан Юся, Хе Вейдун.

Члени: Лі Шанфу, Лю Чженьлі, Мяо Хуа, Чжан Шенмін.

Усі члени Політбюро та ПКПБ належать до однієї великої команди Сі Цзіньпіна. Це переважно його давні знайомі, з якими він працював у провінціях Фуцзянь і Чжецзян. Крім того, Сі Цзіньпін порушив неформальний принцип вікових обмежень «сім – нагору, вісім – донизу» (七上八下), згідно з яким партієць у віці 67 років на момент з'їзду може отримати підвищення, а у 68 років – уже ні. Цей принцип, що свого часу запровадив Ден Сяопін для регулярного омолодження керівництва, був однією з гарантій зміни влади.

Сі Цзіньпін порушив цей принцип лише стосовно двох партійців. Серед членів Політбюро попереднього скликання ЦК КПК залишилося лише двоє функціонерів, старших за 68 років: заступник голови Центральної військової ради КПК Чжан Юся та голова МЗС КНР Ван І. Зовнішньою політикою Китаю керує голова канцелярії Комісії КПК із закордонних справ, на даний момент – Ян Цзечі, який у віці 72 років залишає пост у березні місяці наступного року. Цю посаду обійме Ван І (69 років), відомий, досвідчений і авторитетний дипломат. 72-річний генерал-полковник Чжан Юся – один із «червоних принців». Його батьком був Чжан Цзунсюня – один із перших генералів НВАК. Чжан Цзунсюнь та батько Сі Цзіньпіна Сі Чжунсюнь, заступник голови Державної ради КНР, разом брали участь у громадянській війні. Таким чином, Чжан Юся – один із союзників Сі Цзіньпіна.

Також у розріз із усталеною практикою відбулося призначення Лі Цяна, який у березні місяці наступного року обійме посаду прем'єр-міністра. Адже згідно з традицією, майбутній голова уряду має пропрацювати в Держраді мінімум п'ять років. Лі Цян не працював в органах центральної влади ані на адміністративній, ані на партійній посаді. Отже, є сумніви щодо його компетенції як економіста. Саме Лі Цян увів двомісячний локдаун у Шанхаї навесні поточного року – таким чином чиновник реалізував політику нульової толерантності до ковіду.

Якщо першим віцепрем'єром стане Дін Сюесян, то керівниками Держради вперше стануть люди без досвіду роботи в Кабінеті міністрів. Ключовою особою в економічному блоці стане новий член Політбюро Хе Ліфен, чинний голова Держкомісії з розвитку та реформ і майбутній віцепрем'єр з макроекономіки та фінансів.